

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING “TA’LIM TO‘G‘RISIDA”GI
23.09.2020 YIL O‘RQ-637-SON QONUNNING MAZMUN-MOHİYATI**

*Turan International University Gumanitar
Fanlar va pedagogika fakulteti
Maktabgacha ta’lim SMT-22-GU guruh 4-kurs talabasi
Mufatxanova Sumbula Shukurillo qizi*

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ–637-son Qonunining mazmun-mohiyati tahlil etilgan. Qonunda ta’lim sohasini davlat tomonidan tartibga solish, uzluksiz ta’lim tizimini shakllantirish, ta’lim turlari va shakllari, ta’lim jarayonining ishtirokchilari huquq va majburiyatlari, shuningdek, ta’lim sifatini ta’minlash masalalari yoritilgan.

Maqolada ushbu qonunning milliy ta’lim tizimini rivojlantirishdagi ahamiyati, zamonaviy talablar asosida ta’limni tashkil etish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdagi o‘rni ochib berilgan. Tadqiqot natijalari ta’lim sohasida huquqiy-me’yoriy bazani mustahkamlash va ta’lim islohotlarini amalga oshirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: ta’lim to‘g‘risidagi qonun, uzluksiz ta’lim, ta’lim tizimi, ta’lim turlari, ta’lim sifati, davlat ta’lim siyosati, kadrlar tayyorlash, ta’lim jarayoni

ANNOTATION

This article analyzes the content of the Law of the Republic of Uzbekistan “On Education” No. O'RQ-637, adopted on September 23, 2020. The law covers issues of state regulation of the education sector, the formation of a continuous

education system, types and forms of education, the rights and obligations of participants in the educational process, as well as ensuring the quality of education.

The article reveals the importance of this law in the development of the national education system, its role in organizing education based on modern requirements and training competitive personnel. The results of the study are of significant scientific and practical importance in strengthening the legal and regulatory framework in the field of education and implementing educational reforms.

Keywords: law on education, continuous education, education system, types of education, quality of education, state educational policy, personnel training, educational process

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется содержание Закона Республики Узбекистан «Об образовании» № О'РК-637, принятого 23 сентября 2020 года. Закон охватывает вопросы государственного регулирования сектора образования, формирования системы непрерывного образования, видов и форм образования, прав и обязанностей участников образовательного процесса, а также обеспечения качества образования.

В статье раскрывается значение данного закона для развития национальной системы образования, его роль в организации образования в соответствии с современными требованиями и подготовке конкурентоспособных кадров. Результаты исследования имеют важное научно-практическое значение для укрепления правовой и нормативной базы в сфере образования и осуществления образовательных реформ.

Ключевые слова: закон об образовании, непрерывное образование, система образования, виды образования, качество образования, государственная образовательная политика, подготовка кадров, образовательный процесс

Kirish

Bugungi kunda ta'lim sohasini rivojlantirish har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Globallashuv, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda mehnat bozori talablarining o'zgarib borishi ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishni taqozo etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim sohasini tartibga soluvchi huquqiy-me'yoriy hujjatlarning takomillashuvi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini isloh qilishga qaratilgan keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ana shunday muhim huquqiy hujjatlardan biri — 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi O'RQ–637-son Qonun hisoblanadi.

Mazkur qonun ta'lim tizimini zamonaviy talablar asosida qayta tashkil etish, uzluksiz ta'lim tamoyilini mustahkamlash, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan normativ-huquqiy asoslarni belgilab berdi. Ushbu qonunda ta'limning maqsadi, vazifalari, turlari va shakllari, ta'lim jarayonining asosiy ishtirokchilari, ularning huquq va majburiyatlari, shuningdek, ta'lim muassasalarining faoliyatini tashkil etish mexanizmlari aniq belgilangan. Qonunning qabul qilinishi milliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, raqobatbardosh va malakali kadrlar tayyorlashga xizmat qiluvchi samarali ta'lim muhitini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur qonunda ta'lim tizimini tashkil etish, ta'lim turlari va shakllari, ta'lim jarayoni ishtirokchilarining huquq hamda majburiyatlari, shuningdek, ta'lim sifatini ta'minlashga doir masalalar belgilab berilgan. Jumladan:

Qonun bilan jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeidan qat'iy nazar, har kimga ta'lim olish uchun teng huquqlar kafolatlanadi.

Ta'lim turlari quyidagilardan iborat:

- maktabgacha ta'lim va tarbiya;
- umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim;
- professional ta'lim;
- oliy ta'lim;
- oliy ta'limdan keyingi ta'lim;
- kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish;
- maktabdan tashqari ta'lim.

- ✓ **Maktabgacha ta'lim** 3-7 yoshgacha
- ✓ **Umumiy o'rta ta'lim** I–XI sinflarni o'z ichiga oladi.
- ✓ **O'rta maxsus ta'lim** akademik litseylarda 9 yillik tayanch o'rta ta'lim asosida 2 yil mobaynida amalga oshiriladi.
- ✓ **Professional ta'lim** boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim darajalariga ajratiladi.
- ✓ **Boshlang'ich professional ta'lim** kasb-hunar maktablarida IX sinf bitiruvchilari negizida kunduzgi ta'lim shaklida 2 yillik integratsiyalashgan dastur asosida bepul amalga oshiriladi.
- ✓ **O'rta professional ta'lim** kollejlarda davlat buyurtmasi yoki to'lov-shartnoma asosida davomiyligi 2 yilgacha bo'lgan kunduzgi, kechki va sirtqi ta'lim shakllari bo'yicha amalga oshiriladi.

- ✓ **O‘rta maxsus professional ta’lim** texnikumlarda davlat buyurtmasi yoki to‘lov-shartnoma asosida davomiyligi kamida 2 yil bo‘lgan kunduzgi, kechki va sirtqi ta’lim shakllari bo‘yicha amalga oshiriladi.
- ✓ **Oliy ta’limdan keyingi ta’limni** oliy ta’lim va ilmiy tashkilotlarda olish mumkin.
- ✓ Oliy ta’limdan keyingi ta’lim doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash va himoya qilish maqsadida mutaxassislikni chuqur o‘rganishni va ilmiy izlanishlar olib borishni nazarda tutadigan tayanch doktorantura, doktorantura va mustaqil izlanuvchanlik asosida ilmiy darajaga ega ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlashni ta’minlaydi.

Ta’lim olish shakllari:

- ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta’lim olish (kunduzgi);
- ishlab chiqarishdan ajralmagan holda ta’lim olish (sirtqi, kechki, masofaviy);
- dual ta’lim;
- oilada ta’lim olish va mustaqil ta’lim olish;
- katta yoshdagilarni o‘qitish va ularga ta’lim berish;
- inklyuziv ta’lim;
- eksternat tartibidagi ta’lim;
- mudofaa, xavfsizlik va huquqni muhofaza qilish faoliyati sohasida kadrlar tayyorlash.

Qonunga ko‘ra, davlat oliy ta’lim, o‘rta maxsus, professional ta’lim muassasalari va ularning filiallari, shuningdek davlat ishtirokidagi oliy, o‘rta maxsus, professional ta’lim tashkilotlari va ularning filiallari Prezident yoki Hukumat qarorlari bilan tashkil etiladi.

Nodavlat ta’lim muassasalarini tashkil etish ularning ta’sischilari tomonidan amalga oshiriladi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlariga litsenziya Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi tomonidan beriladi.

Ta'lim tashkilotlariga o'qishga qabul qilish barcha talabgorlar uchun ta'lim olishga doir teng imkoniyatlarning ta'minlanishi prinsipi asosida amalga oshiriladi, shaxslarning ayrim toifalari bundan mustasno, ularga qonun hujjatlariga muvofiq imtiyozlar berilishi mumkin.

Ta'lim tashkilotlari talabgorlarni va (yoki) ularning ota-onasini yoki boshqa qonuniy vakillarini ustav, litsenziya (nodavlat ta'lim tashkilotlari uchun), davlat akkreditatsiyasi to'g'risidagi sertifikat, o'quv dasturi hamda ta'lim faoliyatini tartibga soluvchi boshqa hujjatlar, ta'lim oluvchilarning huquqlari va majburiyatlari bilan tanishtirishi shart.

Jismoniy, aqliy, sensor (sezgi) yoki ruhiy nuqsonlari bo'lgan bolalar o'qishga o'z ota-onasining yoki boshqa qonuniy vakillarining roziligiga va tibbiy-psixologik-pedagogik komissiyaning xulosasiga binoan qabul qilinadi.

Ayrim ta'lim tashkilotlariga (oliy ta'lim muassasalariga, akademik litseylarga, Prezident, ijod, ixtisoslashtirilgan maktablar va boshqalarga) o'qishga qabul qilish tanlov asosida amalga oshiriladi.

Davlat oliy ta'lim va professional ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilish **davlat granti va (yoki) to'lov-shartnoma asosida** amalga oshiriladi.

Chet ellik fuqarolarni O'zbekistonning davlat ta'lim muassasalariga qabul qilish **to'lov-shartnoma asosida** (bundan davlat granti ajratilgan hollar mustasno) amalga oshiriladi.

Davlat ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilish tartibi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlariga o'qishga qabul qilish tartibi ushbu ta'lim tashkilotlari tomonidan belgilanadi.

Oliy ta'lim muassasalariga davlat granti asosida o'qishga qabul qilish parametrlari Prezident tomonidan belgilanadi.

Oliy ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilish chog'ida **imtiyozli kontingent uchun qo'shimcha qabul parametrlari** belgilanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-son Qonun O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini rivojlantirishga qaratilgan muhim huquqiy hujjat hisoblanadi. Ushbu qonun ta'lim tizimining barcha bosqichlarini yagona uzluksiz tizim sifatida tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish va ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etishga mustahkam huquqiy asos yaratadi.

Qonun talablari asosida ta'lim muassasalarining faoliyati takomillashtirilib, shaxsning intellektual, ma'naviy va kasbiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi raqobatbardosh ta'lim muhiti shakllantirilmoqda. Shu jihatdan mazkur qonun milliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va jamiyat taraqqiyotini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "TA'LIM TO'G'RISIDA"GI 23.09.2020 YIL O'RQ-637-SON QONUNNI
2. <https://tsuos.uz/>
3. <https://lex.uz/>
4. <https://www.google.com/s>